

STEMELE ȘI DRAPELELE ORAȘELOR ANENII NOI, CIMIȘLIA, FĂLEȘTI, LEOVA, NISPORENI¹

Silviu Andrieș-Tabac

Procesul de elaborare, inaugurare și valorificare a simbolurilor teritoriale locale în Republica Moldova, sub patronajul Comisiei Naționale de Heraldică (CNH), este în continuă desfășurare. După o lungă întrerupere din 2004, reluăm ciclul de prezentări desfășurate ale noilor însemne introduse în uz, cu documentația aferentă care a servit drept bază pentru aprobarea lor. În această comunicare vom trece în revistă stemele și drapelurile orașelor-reședință de raion Anenii Noi (aprobate 2005), Cimișlia (2010), Fălești (2010), Leova (2008), Nisporeni (2005)².

I. Anenii Noi

Stema. Scut în tablă de șah, de aur și negru. În capul triunghiular al scutului, în câmp roșu, un cap de bour de aur. Scutul timbrat cu o coroană murală de aur cu trei turnuri (fig. 1).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), tăiată orizontal, galben și negru, cu un triunghi culcat la hampă, roșu și purtând un cap de bour galben (fig. 2).

Aprobări: 17 iunie 2004 (CNH, proces-verbal nr. 53-III), 26 mai 2005 (Consiliul orașenesc, decizia nr. 18/8).

Autor: Silviu Andrieș-Tabac.

Pictor: Ștefan Donciu.

Explicație. După Pacea de la Kuciuk-Kainargi, Țara Moldovei reintră în posesia părții nordice a fâșiei „celor 2 Ceasuri”, din care se creează o nouă unitate administrativ-teritorială – ținutul Hotărniceni. Proprietarul acestui ținut, practic depopulat la acea dată, devine Domnul Țării (Năstase 1933).

Prima mențiune documentară a unei localități din moșia actualului oraș Anenii Noi apare într-un

¹ Articol elaborat în baza comunicării omonime ținută la al XII-lea simpozion de numismatică, Chșinău, 16 septembrie 2011.

² O primă prezentare sumară a acestor simboluri a fost făcută în volumul: Simbolurile naționale 2010, 524 (Anenii Noi); 536 (Cimișlia); 545 (Fălești); 563 (Leova); 565 (Nisporeni).

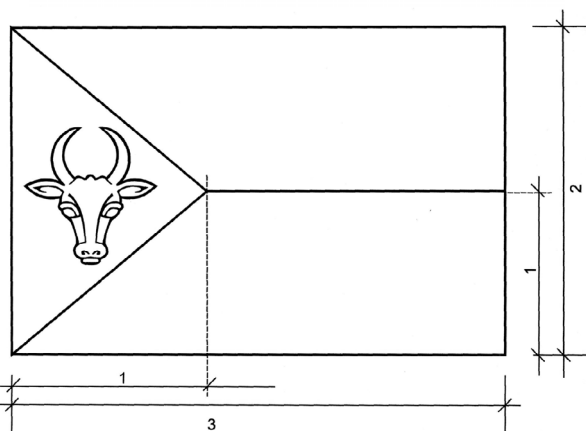
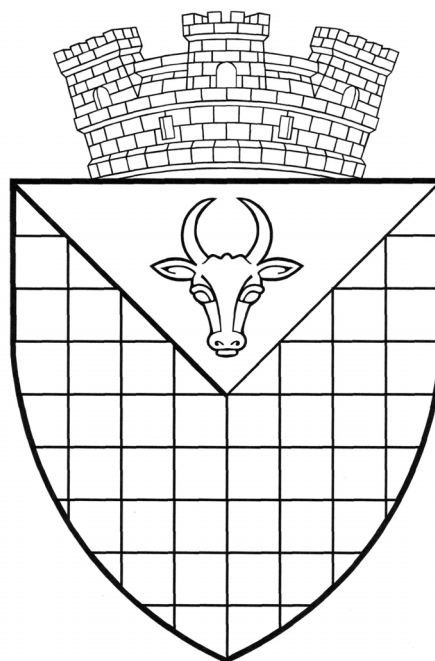

Fig. 1-2. Stema și drapelul orașului Anenii Noi, 2005.
Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Ștefan Donciu.

document din 27 aprilie 1833, în care se precizează că Anina este același sat vechi Pașcani, dar că acum câțiva gospodari din Tighina se ocupă aici cu agricultura și creșterea vitelor (Hâncu et al. 1999, 111). După cum arată în chestionarul he-

raldic³ istoricul Dinu Poștarencu, într-un act de arhivă din 21 noiembrie 1838, toponimele Anina și Pașcani sunt menționate ca teritorii nelocuite⁴. La data de 1 ianuarie 1865 aceste două terenuri erau încă nelocuite, făceau parte din trupul moșiei Țânțăreni și aparțineau descendenților baronei Stuart (Записки 1867, II, 109).

Colonizarea moșiei Anina, sau Pașcani, sau Nicolaevca a început în 1883 (Hâncu et al. 1999, 111). În 1889 mai multe familii de coloniști germani, provenind din diferite localități ale guberniei rusești Nikolaev, cumpără 1715 de setine de pământ din trupul moșiei Țânțăreni și fondează satul Nicolaevca Nouă (Kern 1995, 252). Înainte de Primul Război Mondial, în lista localităților Basarabiei din 1913, în plasa Telița, județul Bender, sunt înregistrate cătunele Novo-Nicolaevca Rusească și Novo-Nicolaevca Nemțească, precum și cătunul Berezoc-Cecelnic (Иллюстрированный 1913), actualmente făcând parte de asemenea din moșia orașului Anenii Noi.

La 1 ianuarie 1926 Novo-Nicolaevca Rusească își schimbă denumirea în Anenii Vechi, iar Novo-Nicolaevca Nemțească în Anenii Noi (Poștarencu 1997, 132). La data de 5 noiembrie 1932 existau deja două comune distincte: comuna Anenii Noi cuprindea satul Anenii Noi și conacul Singer (fost până la 1 ianuarie 1926 Conacu Nou), iar comuna Anenii Vechi, înființată la 29 septembrie 1932, cuprindea satul Anenii Vechi, grupul de case Berezoc (fost până la 1 ianuarie 1926 cătunul Berezoc-Cecelnic) și conacul Plămădeală (Poștarencu 1997, 132). La noua arondare din 1938 găsim din nou o singură comună Aneni, cuprinzând satele Anenii Noi, Anenii Vechi, Berezoc, Ruseni și conacul Plămădeală (Poștarencu 1997, 150).

La 7 aprilie 1965 satul Anenii Noi, reședința raionului omonim format la 26 mai 1941, obține statutul de așezare de tip orașenesc (RSSM 1988, 11; 141), iar la 7 decembrie 1994 pe cel de oraș (Nomenclatorul 1996, 13).

În prezent orașul Anenii Noi, reședința raionului omonim, cuprinde și localitățile Albinița⁵, Beriozchi⁶, Hârbovățul Nou⁷, Ruseni⁸ și Socoleni⁹.

Prima încercare de elaborare a stemei și drapelului localității a fost întreprinsă în 2001 de primarul Petru Malic, dar lucrurile nu au fost duse la bun sfârșit. Cea de-a doua inițiativă, pornită în ianuarie 2004 și încununată de succes, a aparținut noului primar Mihai Cheibaș și arhitectului orașului Vlad Codreanu. Toată investigația istorică necesară pentru completarea chestionarului heraldic solicitat de CNH a fost minuțios întreprinsă de istoricul Dinu Poștarencu, a cărui muncă nu a mai fost remunerată de primăria locală, după cum nu au fost onorate nici obligațiile față de autor și pictor.

La elaborarea stemei orașului Anenii Noi au fost utilizate două procedee heraldice.

Scutul divizat în tablă de șah, de aur și negru, a fost folosit în calitate de arme grăitoare, cu referire la denumirea Aneni, care are ca etimon cuvântul dialectal *anin* (plural *anini*), cu sensurile *nisip*, *nisip mărunt*, *nisip galben mărunt*, *nisip alb*, *nisip roșu* ș. a. Toponimul în discuție, cu forma *Anina/Anini*, se referea inițial la un loc nisipos din valea râului Bâc, după care s-a transformat și a căpătat denumirea contemporană de Anenii Noi (Eremia 1986, 29-30). Pătratele de aur și negre amintesc în această stemă cristalele de nisip. Aurul (galbenul) invocă culoarea naturală a nisipului, iar negrul invocă denumirea heraldică a culorii negre, care în limba franceză – limba descrierilor heraldice standardizate – este *sable*, adică *nisip*.

Individualizarea suplimentară a stemei s-a realizat prin complementarea cu un cap heraldic triunghiular roșu, încărcat cu un cap de bour de aur. Capul triunghiular al scutului se referă la ideea de hotar, iar capul de bour face trimitere la bourii de hotar – semnele de hotar din Moldova medievală (Burlacu 1994), ambele elemente încercând să semnifice ținutul Hotărniceni, ținut istoric din care a făcut parte moșia actualului oraș Anenii

³ Arhiva curentă a Comisiei Naționale de Heraldică (în continuare – Arhiva CNH), dosarul orașului Nisporeni.

⁴ ANRM, F. 302, inv. 2, d. 237, f. 95.

⁵ La data de 1 aprilie 1988 făcea parte din sovietul sătesc Ruseni (RSSM 1988, 12).

⁶ Sovietul sătesc Beriozchi a fost creat la 3 februarie 1986 (RSSM 1988, 164).

⁷ La data de 1 aprilie 1988 făcea parte din sovietul sătesc Beriozchi (RSSM 1988, 11).

⁸ Sovietul sătesc Ruseni a fost creat la 8 ianuarie 1982 (RSSM 1988, 169).

⁹ La data de 1 aprilie 1988 făcea parte din sovietul sătesc Cobusca Nouă (RSSM 1988, 11).

Noi. Culoarea roșie a capului scutului este culoarea domniei și consemnează faptul că acest ținut, după 1775, a intrat în posesia domnilor Moldovei.

Coroana murală de aur cu trei turnuri, care timbrează scutul heraldic, marchează statutul de oraș-reședință de raion pe care îl deține în prezent orașul Anenii Noi.

Drapelul orașului a fost elaborat în baza stemei, prin metode tehnice specifice vexilologiei.

II. Cimișlia

Stema. Pe albastru, o balanță romană de argint ieșind din flancul senestru al scutului, pe al cărei talger este pus un spic de aur, și însoțită în cantonul scutului de tamgaua „ciumeci”, de asemenea de aur. Scutul timbrat de o coroană murală de aur cu trei turnuri (fig. 3).

Aprobări: 16 iunie 2009 (Consiliul orașenesc, decizia nr. 5/2), 18 iunie 2009 (CNH, proces-verbal nr. 19-IV).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), albăstră, purtând un brâu galben (1/5 h) pe mijloc (fig. 4).

Aprobări: 26 mai 2010 (CNH, proces-verbal nr. 44-IV), 30 iunie 2010 (Consiliul orașenesc, decizia nr. 4/10).

Autor: Silviu Andrieș-Tabac.

Pictor: Victor Hristov.

Explicație. Procesul elaborării stemei și drapelului orașului Cimișlia a fost unul lung și sinuos. În martie 2007, primarul orașului Ion Alexandreanu a solicitat colaborarea CNH în vederea elaborării simbolisticii orașenești. Documentarea pregătitoare a durat un an de zile și la începutul lui 2008 a fost anunțat un concurs pentru înaintarea unor proiecte de stemă și drapel. Termenul-limită de prezentare a proiectelor a fost fixat pentru ziua de 12 martie 2008. Pentru învingătorii concursului au fost prevăzute două premii bănești a câte 1000 lei fiecare¹⁰.

La 10 martie 2008, Consiliul orașenesc Cimișlia emite o decizie „Cu privire la instituirea comisiei pentru elaborarea simbolurilor orașului Cimișlia”,

¹⁰ Arhiva CNH, Dosarul orașului Cimișlia, articolul „Atențiune: se anunță concursuri pentru elaborarea stemei și drapelului orașului Cimișlia”, tăiat dintr-un ziar local neidentificat.

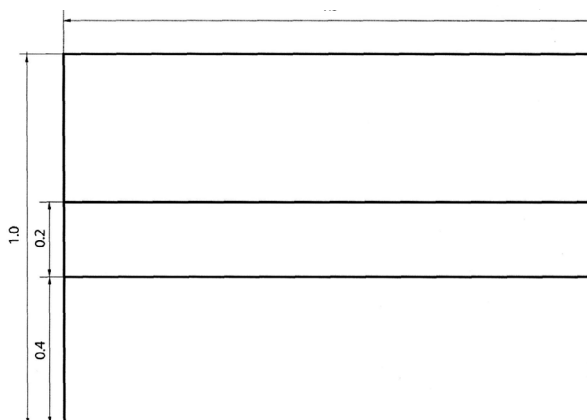
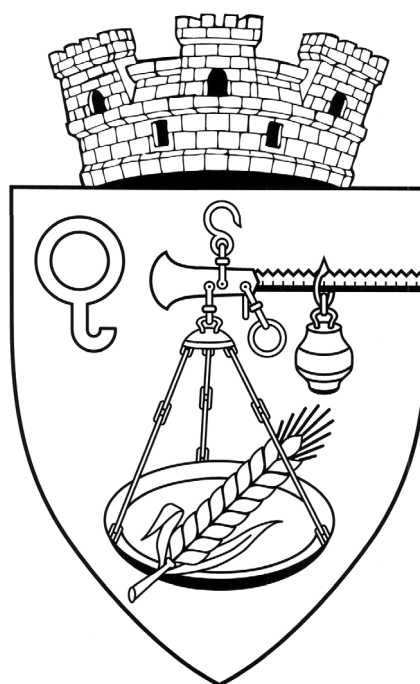

Fig. 3-4. Stema și drapelul orașului Cimișlia, 2009-2010. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Victor Hristov.

aprobând și un regulament de lucru al acesteia. Președinte al comisiei formate din 10 persoane devine primarul Gheorghe Răileanu, iar secretar – Radion Nechit, specialist în problemele tineretului și sportului. Dintre membri merită menționat în mod special viceprimarul Sergiu Pleșca, aportul și insistența căruia au fost decisive în lucrările din anii 2009-2010.

Învingător în concursul anunțat devine profesorul de geografie Eremei Lavric, care a fost premiat cu 1000 lei prin decizia Consiliului orașenesc nr. 51-d din 11 aprilie 2008. Din acest moment inițiativa trece în mâinile profesorului Lavric, care are numeroase contacte cu CNH și prezintă o documentație minuțioasă întru susținerea ideilor sale.

Printre mobilele incluse în proiectul de stemă Lavric (fig. 5) au fost:

- o turlă de biserică de culoare albastră, înălțată de o cruce cu șase brațe – aluzie la tradiția credinței creștine – în partea de sus a scutului tăiat;
- un soare de aur în fața bisericii, răsărind din linia de tăiere a scutului heraldic și luminând cu fascicule de raze întreaga primă partițiune;
- două spice de grâu flancând soarele și simbolizând agricultura, or spicele au dispărut din proiectul final;
- o panglică verde încadrând biserică și soarele și simbolizând „labirintele orașului”;

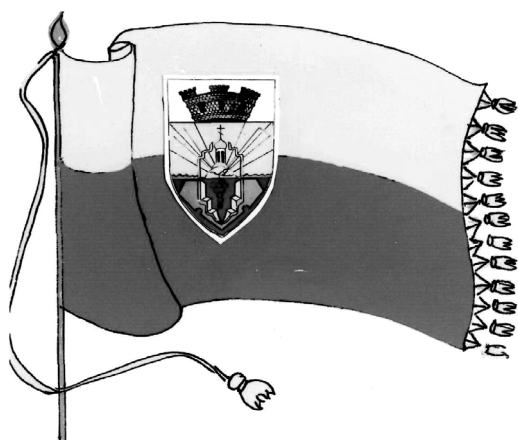
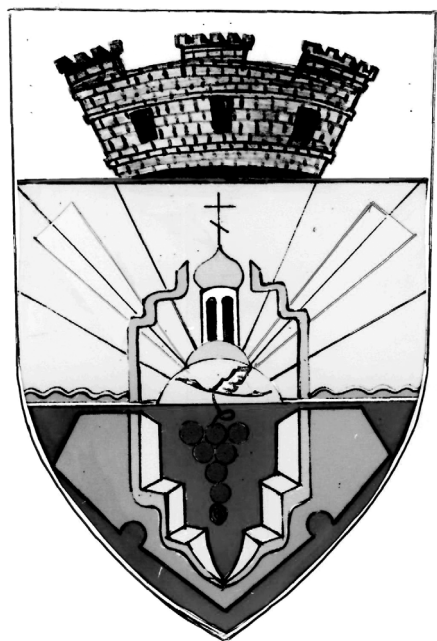

Fig. 5-6. Proiectele de stemă și drapel pentru orașul Cimișlia elaborate de profesorul de geografie Eremei Lavric, învingătorul în concursul anunțat de Consiliului orașenesc, 2008.

- o fascie ondulată micșorată albastră pe linia de tăiere a scutului invocând râul Cogâlnic care traversează orașul în partea de est;
- emblema vinificației moldovenești – un cocostârc purtând un ciorchine de strugure – amplasată în ambele partițiuni și accentuată de o imitare a frunzei de viță-de-vie verde în partițiunea a doua;
- o ravenă cu trei terase și praguri adânci despiciând frunza de viță-de-vie din partițiunea a doua cu referire la reliefurile Cimișliei, autorul menționând cele 100 ha de ravene pe moșia localității, dintre care 12 însemnate și de mare valoare paleontologică;
- culoarea liliachie a câmpului partițiunii inferioare invocând „ospitalitatea cimișlienilor, caracteristică stepei Bugeacului”, „culoarea cosmică tradițională a moldovenilor, culoarea înviorării fiecăruia din noi – veselie, dispoziție bună, măreție, prosperitate”;
- un căuș improvizat – cadru al desenului, trimițând la dangaua „ciumeci”, care a dispărut din versiunea finală;
- denumirea localității scrisă cu caractere latine imitând vechile slove chirilice;
- coroana murală cu trei turnuri – timbru al scutului, simbolizând Valul lui Traian și davele de aici.

Proiectul de drapel rezultat (fig. 6) reprezenta o pânză rectangulară, tăiată în bicolor orizontal galben-liliachiu și purtând în mijloc stema localității.

Proiectele înaintate de profesorul Eremei Lavric, cu toată documentația merituoaasă, evident nu aveau sorți de izbândă, ridicând probleme de ordin heraldic (grave insuficiențe tehnice și teoretice), semantic și artistic. Singura emblema individualizatoare – ravena – nu a trezit entuziasmul autorității locale, iar celelalte nu erau suficiente de individualizatoare pentru oraș.

Către sfârșitul anului 2008, Consiliul orașenesc a solicitat antrenarea noastră și a pictorului profesionist Victor Hristov, originar din localitate și participant la concurs, pentru elaborarea unor proiecte noi.

Amintim faptul că proiectul de concurs înaintat de Victor Hristov (fig. 7) reprezenta un scut de tip francez, tăiat coborât în bară, roșu și albastru, cu o dungă de aur broșând peste linia de tăiere

Fig. 7. Proiectul de stemă pentru orașul Cimișlia elaborat de pictorul Victor Hristov, participant la concursul anunțat de Consiliului orășenesc, 2008.

(aluzie la tricolorul național), și încărcat cu un cal cabrat, de argint, care cu copita dreaptă anterioară susține un spic de aur în pal, iar cu copita stângă anterioară un scut mic de tip spaniol, purtând în câmp de aur o viță-de-vie naturală (tulpina și frunza verzi, iar ciorchinele albastru); scutul timbrat de o coroană murală de argint cu un turn surmontat de o cruce latină de aur.

Noua concepție a fost elaborată în decembrie 2008 și definitivată tehnic și artistic către sfârșitul lunii martie 2009, după care au fost înaintate autorității locale. Având îndoieli asupra calității noilor proiecte, primarul orașului Cimișlia, printr-o adresă cu nr. 1456 din 2 iunie 2009, a solicitat CNH examinarea concepției celor două simboluri în vederea discutării lor ulterioare în ședința Consiliului orășenesc¹¹.

Între timp, autoritatea locală hotărăște separarea problemei stemei de cea a drapelului și în ședința

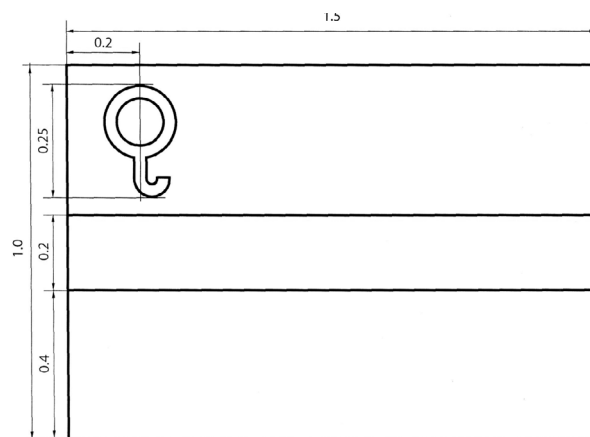

Fig. 8. Proiectul inițial de drapel pentru orașul Cimișlia elaborat de autor (decembrie 2008) și agreat de CNH (18 iunie 2009), pictor Victor Hristov.

Consiliului orășenesc Cimișlia din 16 iunie 2009, prin decizia nr. 5/2, se aprobă stema orașului și regulamentul ei de utilizare, actele fiind înaintate CNH¹². Peste două zile, în ședința CNH din 18 iunie 2009 (proces-verbal nr. 19-IV) se aprobă aceeași stemă și concepția de drapel înaintată de autori. În același timp, CNH propune autorilor elaborarea unor proiecte de alternativă de drapel pentru Cimișlia, care să fie agreate de Consiliul orășenesc.

Proiectul inițial de drapel, elaborat de autor și agreat de CNH, reprezenta o pânză dreptunghiulară (2:3), albastră, purtând un brâu galben (1/5 h) pe mijloc și dangaua „ciumeci”, de asemenea galbenă, în cantonul de la hampă (fig. 8). Drapelul fusese elaborat în baza stemei, prin metode specifice vexilologiei, și păstra toate semnificațiile acesteia. A fost păstrată culoarea albastră și dangaua de aur ca cel mai valoros element, iar ideea exprimată de spicul de aur ca simbol al bogăției cerealiere a fost preluată de brâul galben din drapel.

Lucrurile au trenat până la 4 februarie 2010, perioadă în care autorul a avut mai multe consultații cu autoritatea locală, încercând să o convingă în favoarea proiectului inițial. În acea zi Consiliul orășenesc, prin decizia nr. 1/6, a aprobat un proiect de drapel pentru orașul Cimișlia, având la bază propunerea noastră, dar în care dangaua „ciumeci” fusese înlocuită cu emblema principală din stemă – balanța romană de argint, pe al cărui

¹¹ Arhiva CNH, Dosarul orașului Cimișlia.

¹² Arhiva CNH, Dosarul orașului Cimișlia.

Fig. 9. Proiectul de drapel pentru orașul Cimișlia aprobat de Consiliul orașenesc Cimișlia la 4 februarie 2010.

talger este pus un spic de aur (fig. 9)¹³. În aceeași zi de 4 februarie s-a aprobat și regulamentul de utilizare a drapelului.

În ședința CNH din 26 mai 2010, proiectul aprobat de Consiliul orașenesc la 4 februarie este respins ca fiind în neconcordanță cu normele vexilologice: desenul din cantonul pânzei era prea complicat și irecognoscibil de la distanță. Totodată, CNH propune autorității locale fie să revină la proiectul inițial, fie să excludă orice emblemă din cantonul pânzei drapelului (proces-verbal al CNH nr. 44-IV). Această din urmă soluție este acceptată și aprobată prin decizia Consiliul orașenesc nr. 4/10 din 30 iunie 2010.

Explicația propriu-zisă a noilor însemne este următoarea.

Toponimul Cimișlia este de origine turanică și are la bază etnonimul *ciumecili* – denumirea unui trib tătăresc care a colindat și pe meleagurile noastre. Acest nume este cunoscut la karakalpaci („șomișli”), turkmeni („ciumicli-tabun”), bașkiri („ciumucili”), la tătarii nohai din nordul Caucazului („șomișli”, „șomișli-as”, „cimișlu-as”). Denumirea tribului provine de la denumirea tamgalei/dangalei „ciumeci” – căuș, reprezentată printr-un semn în forma unui inel cu coadă dreaptă sau întoarsă (Eremia 1970, 109; Калмыков и др. 1988, 12; 19; Dron 2003, 238, nr. 10):

¹³ Arhiva CNH, Dosarul orașului Cimișlia.

Această danga a fost preluată în calitate de emblemă grăitoare în stema orașului Cimișlia, fiind mobila cea mai individualizatoare pentru localitatea dată. Importanța ei primordială a fost marcată prin colorarea în aur și plasarea în cantonul scutului – un loc de maximă onoare.

Cea de-a doua mobilă de individualizare a localității este o balanță romană de argint, pe al cărei talger este pus un spic de aur. Aceasta reflectă un fapt de renume pentru Cimișlia secolului al XIX-lea. Devenind la 1840 târg, Cimișlia avea o celebră piață de cereale. Aici se aducea pâinea din toate localitățile vecine, iar comerțul cu cereale depășea cifra de 500 mii de ruble (ЭСБЕ). Și în zilele noastre sectorul agro-industrial și agro-comercial sunt determinante pentru economia orașului (Bazatin, Ladaniuc 2002)¹⁴, astfel mobila aleasă rămânând mereu actuală.

Culoarea albastră este culoarea cadrului natural: albastrul-azur este culoarea cerului, a infinitului, a visului, a vieții pașnice și libere.

Coroana murală de aur cu trei turnuri, care timbrează scutul stemei, arată statutul de oraș-reședință de raion pe care îl deține Cimișlia.

Drapelul urban a fost elaborat în baza stemei, păstrând smalturile câmpului heraldic și ale mobilelor principale.

III. Fălești

Stema. În câmp de argint, un rățoi negru, plutind spre dextra pe valuri verzi, flancat de două fire de papură negre. Scutul timbrat cu o coroană murală de aur cu trei turnuri (fig. 15).

Aprobată prin Decretul Regelui Carol II nr. 2.053 din 10 septembrie 1936 (MO 1936, 9775). Ajustată și reaprobată de CNH la 26 mai 2010 (proces-verbal nr. 45-IV) și de Consiliul orașului Fălești la 24 septembrie 2010 (decizia nr. 09/20).

Autor: Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României.

Pictori: Dionisie Pecurariu (1936), Iurie Camin-schi (2010).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), verde, cu un brâu orizontal alb pe mijloc (1/4 h), încărcat cu trei rățoi negri plutind într-un rând spre hampă pe linia marginii de jos a brâului (fig. 16).

¹⁴ Arhiva CNH, Dosarul orașului Cimișlia. Chestionarul heraldic completat de prof. Eremei Lavric.

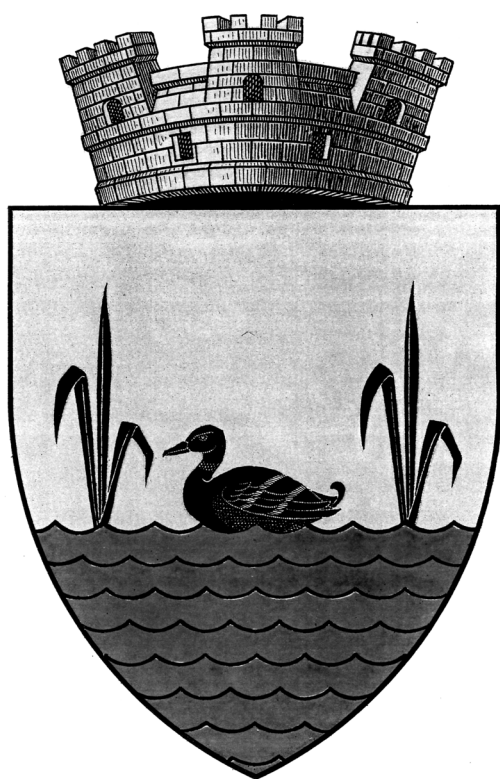

Fig. 10. Prima stemă a orașului Fălești, județul Bălți, 1936. Autor Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României, pictor Dionisie Pecurariu.

Autor: Silviu Andrieș-Tabac.

Pictor: Iurie Caminschi.

Aprobări: 26 mai 2010 (CNH, proces-verbal nr. 45-IV), 24 septembrie 2010 (Consiliul orașenesc, decizia nr. 09/20).

Explicație. Prima stemă a orașului Fălești, județul Bălți, alcătuită de către Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României și desenată de pictorul Dionisie Pecurariu, a fost aprobată prin Decretul Regelui Carol II al României nr. 2.053 din 10 septembrie 1936, publicat în „Monitorul Oficial” la 17 noiembrie 1936 (nr. 268, p. 9775), cu următoarea descriere oficială: „Pe scut de argint un rățoi negru, plutind spre dreapta pe valuri verzi, între două fire de papură neagră. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu trei turnuri. Simbolizează bogăția în vânat” (fig. 10) (Andrieș-Tabac 1998, 113; pl. VII, fig. 8).

Inițiativa introducerii simbolurilor heraldice ale orașului Fălești a aparținut primarului Pavel Ivanciuc și viceprimarului Liubomir Secară.

La solicitarea Consiliului orașenesc Fălești, Comisia Națională de Heraldică a Republicii Mol-

dova în ședința din 26 mai 2010 (proces-verbal nr. 45-IV) a discutat problema stemei orașului Fălești și a decis să propună Consiliului orașenesc reluarea stemei urbane din 1936, cu ajustările de rigoare.

Ajustările stemei vechi au constat în redesenarea firelor de papură, care în realizarea grafică de la 1936 fuseseră reprezentate greșit ca specie, precum și în înlocuirea în timbrul scutului heraldic a coroanei murale de argint cu trei turnuri, specifică orașelor-neresedință de județ din perioada interbelică, cu o coroană similară de aur, care în sistemul heraldic al Republicii Moldova arată statutul de oraș-reședință de raion.

În aceeași ședință a Comisiei Naționale de Heraldică din 26 mai 2010, autorul și pictorul Iurie Caminschi au propus concepția unui drapel derivat din stema de la 1936, în câteva variante grafice, dintre care CNH a recomandat spre examinarea Consiliului orașenesc două (fig. 11-14).

Prima variantă reprezenta o pânză dreptunghiulară albă, cu talpă verde, pe marginea superioară a căreia plutesc într-un rând, spre hampă, trei rățoi negri. Acest proiect a avut câteva rezolvări ale proporțiilor: a) cu înălțimea tălpii de $1/5$ h și înălțimea rățoilor de $1/6$ h; b) cu înălțimea tălpii de $1/4$ h și înălțimea rățoilor de $1/6$ h; c) cu înălțimea tălpii de $1/2$ h și înălțimea rățoilor de $1/4$ h; d) cu înălțimea tălpii de $2/5$ h și înălțimea rățoilor de $1/5$ h; e) cu înălțimea tălpii de $1/3$ h și înălțimea rățoilor de $1/5$ h.

Cea de-a doua variantă reprezenta o pânză dreptunghiulară verde, cu un brâu orizontal alb pe mijloc ($1/4$ h), încărcat cu trei rățoi negri plutind într-un rând spre hampă pe linia marginii de jos a brăului. O formulă derivată din această variantă cobora brăul alb până când marginea lui superioară coincidea cu axa orizontală a pânzei.

Adeziunea autorității locale a fost întrunită de proiectul de bază al variantei a doua.

Noile stemă și drapel ale orașului Fălești au fost aprobate prin Decizia Consiliului orașenesc Fălești nr. 09/20 din 24 septembrie 2010. Regulamentul de utilizare a celor două însemne a fost aprobat de același consiliu prin decizia nr. 12/28 din 3 decembrie 2010.

Însemnele heraldice noi simbolizează, la fel ca și stema de la 1936, bogăția în vânat de cândva a localității.

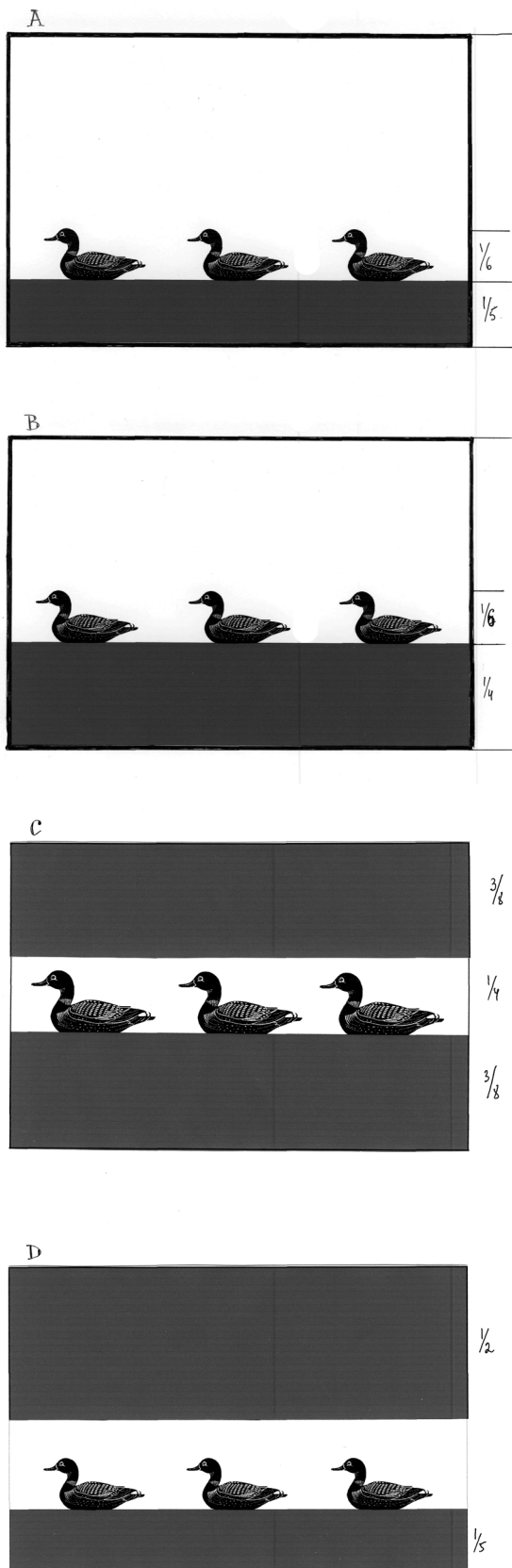

Fig. 11-14. Proiecte ale drapelului orașului Făleşti, recomandate de CNH în ședința din 26 mai 2010.

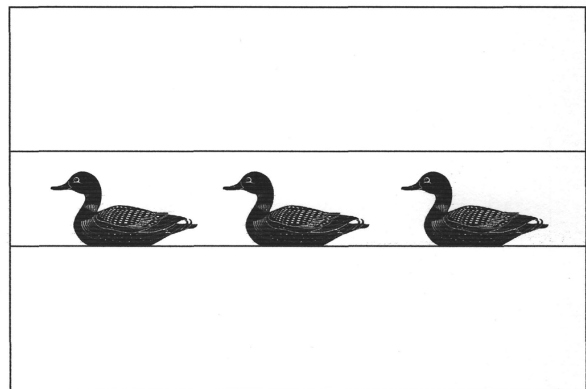
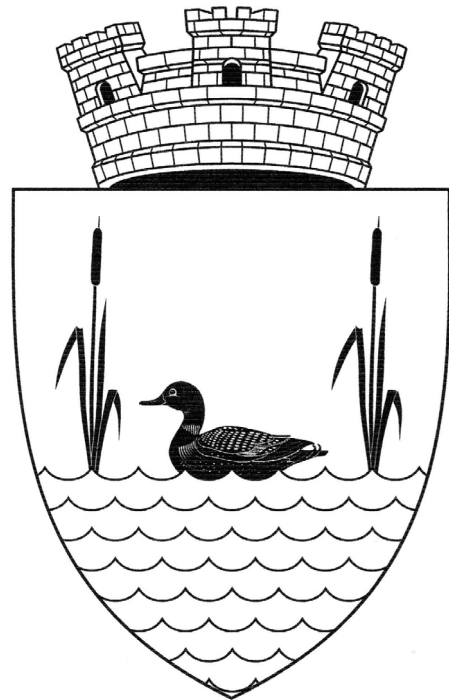

Fig. 15-16. Stema și drapelul orașului Făleşti, 2010. Autori Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României (stema), Silviu Andrieș-Tabac (drapelul), pictor Iurie Caminschi.

IV. Leova

Stema. În câmp roșu, un leu conturnat ieșind dintr-o fascie crenelată micșorată și coborâtă, totul de argint. Scutul timbrat cu o coroană murală de aur cu trei turnuri (fig. 17).

Aprobată prin Decretul Regelui Carol II nr. 511 din 1 martie 1934 (MO 1934, 1499). Reconstituită, ajustată și reinterpretată în 2008, a fost acceptată de CNH la 26 august 2008 (proces-verbal nr. 197-III) și de Consiliul orașului Leova la 24 octombrie 2008 (decizia nr. 4.16).

Autori: Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României (1934); Silviu Andrieș-Tabac (2008).

Pictor: Sergius Ciocanu.

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), roșie, cu talpă crenelată albă, din care iese un leu conturnat de aceeași culoare (fig. 18).

Autor: Silviu Andrieș-Tabac.

Pictor: Sergius Ciocanu.

Aprobări: 26 august 2008 (CNH, proces-verbal nr. 197-III), 24 octombrie 2008 (Consiliul orașenesc, decizia nr. 4.16).

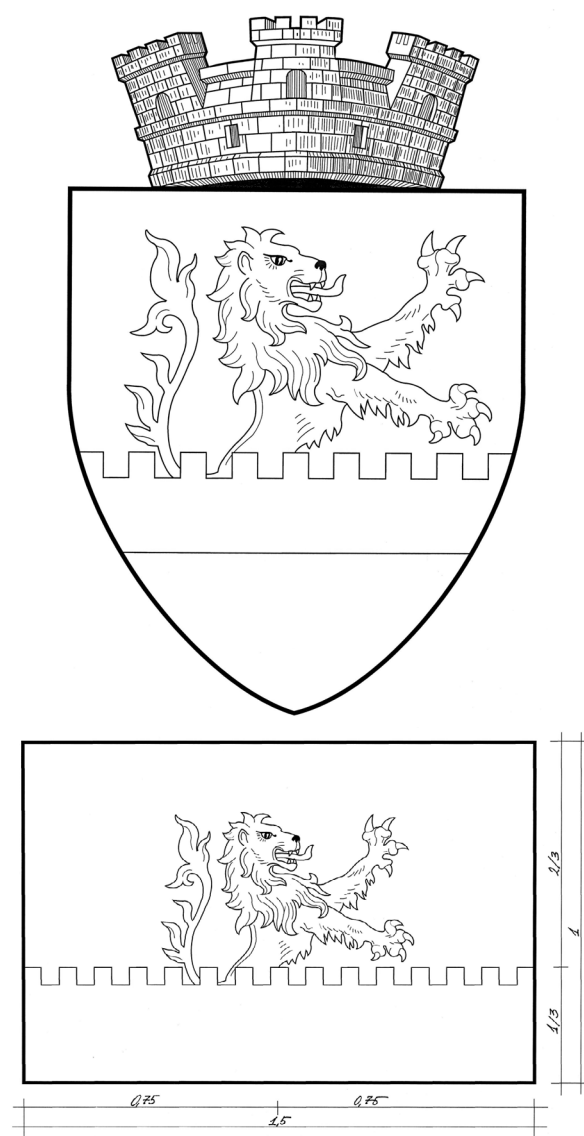

Fig. 17-18. Stema și drapelul orașului Leova, 2008. Autori Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României și Silviu Andrieș-Tabac (stema), Silviu Andrieș-Tabac (drapelul), pictor Sergius Ciocanu.

Explicație. La 1 martie 1934, prin Decretul regelui Carol II nr. 511, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 57 din 9 martie 1934, a fost aprobată stema comunei urbane Leova, județul Cahul, elaborată de Comisia Consultativă Heraldică a Regatului României, cu următoarea descriere oficială: „Pe scut roșu o fascie crenelată de argint din care iese pe jumătate un leu către stânga, tot de argint. Scutul timbrat de o coroană murală de argint cu trei turnuri. Simbolizează străvechea pază română în aceste locuri” (Andrieș-Tabac 1998, 112-113; pl. VII, fig. 7). Originalul acestei steme nu s-a păstrat în arhiva Comisiei Consultative Heraldice și blazonul a fost reconstituit după descriere de autor, pentru teza sa de doctorat.

Explicația care s-a dat oficial cu referire la „străvechea pază română” nu acoperea decât fascia crenelată – simbol evident al Valului lui Traian de Sus, monument istoric care intră în Basarabia și traversează teritoriul actualului raion Leova pe linia aproximativă sud-vest – nord-est, pornind de la satul Tighiceanca, o suburbie a orașului Leova. Cea de-a doua mobilă din stema orașului de la 1934 – leul ieșind conturnat – nu putea să fie decât o emblemă grăitoare, cu referire la denumirea *Leova*, care se pare că provine de la antroponimicul *Leoa/Leva*, acesta la rândul său derivat din antroponimicul *Leu/Lev* (Constantinescu 1963, 95). Culoarea roșie a scutului era cel mai probabil o aluzie la funcțiile militare ale Valului lui Traian și la una din culorile preferate ale Imperiului Roman. Culoarea de argint a mobilelor heraldice nu a fost explicată.

În principiu, această stemă de la 1934 a fost una din puținele steme urbane reușite compuse de Comisia Consultativă Heraldică pentru Basarabia.

Inițiativa reintroducerii simbolurilor heraldice pentru orașul Leova a venit din partea primarului Gheorghe Focșa, la începutul anului 2006, dar documentarea pregătitoare a durat mai bine de doi ani.

La 26 august 2008, Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova, la solicitarea primarului orașului Leova, a examinat posibilitatea păstrării acestei steme și a decis reluarea ei cu câteva mici modificări heraldice: 1) fascia crenelată, pentru o mai bună compoziție arhitectonică, a fost coborâtă; 2) smaltul coroanei-timbru al scutului a fost schimbat din argint în aur pentru a arăta actualul statut ierarhic al Leovei în calitate de oraș-reșe-

dință de raion; 3) blazonarea a fost corectată. În aceeași zi, ca nejustificată și degradantă, a fost respinsă propunerea primăriei orașului Leova de schimbare a culorii câmpului scutului heraldic din roșu în verde sau alabastru. S-a aprobat și un proiect de drapel urban, elaborat în baza stemei de autor și de pictorul Sergius Ciocanu (proces-verbal al CNH nr. 197-III).

Noile simboluri, împreună cu regulamentul de utilizare, au fost oficializate prin decizia Consiliului orașenesc Leova nr. 4.16 din 24 octombrie 2008.

V. Nisporeni

Stema. În câmp albastru, o moară de vânt, de argint, așezată pe talpa scutului, partiționată în tablă de șah, aur și negru. Scutul timbrat de o coroană murală de aur cu trei turnuri (fig. 19).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3) albastră, cu o talpă (1/4 h) tăiată în două brâie, galben și negru, purtând în mijloc, așezat pe talpă, o moară de vânt, albă (fig. 20).

Aprobări: 4 noiembrie 2005 (CNH, proces-verbal nr. 117-III).

Autor: Silviu Andrieș-Tabac.

Pictor: Iurie Caminschi.

Explicație. Nisporeni nu au avut o stemă istorică și nici drapel. Inițiativa creării lor a aparținut primarului Victor Rusu și consilierului Grigore Drăgan, specialist principal pentru tineret și sport. Noile simboluri au fost elaborate prin utilizarea procedurii armelor grăitoare și a simbolizării unor particularități fizico-geografice.

Lingvistul chișinăuian Anatol Eremia, la 1970 arăta că etimologia toponimului Nisporeni nu este clară, dar nu excludea o origine antroponimică (Eremia 1070, 91). Origine antroponimică însă a fost sugerată încă la 1963, de N. A. Constantinescu (Constantinescu 1963, 119; 122), iar mai târziu a fost susținută și de Ion Dron (Dron 1995). Antroponimicul Nispor, este o formă prescurtată a prenumelui masculin calendaristic de origine grecească Onisifor (ὄνησιφόρος), care se traduce fie ca „cel care aduce folos” (Constantinescu 1963, 122; Справочник 1989, 501), fie ca „cel purtător de vise” (Petrache 2000, 77). Din păcate, acel personaj Nispor, care ar fi dat numele localității, nu este atestat documentar.

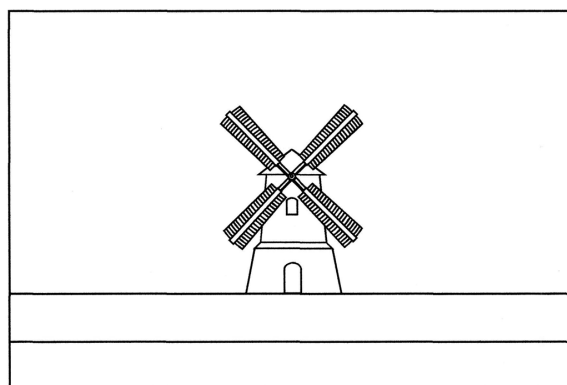
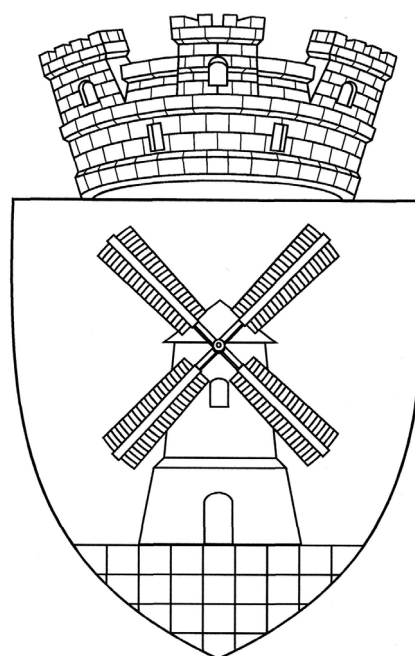

Fig. 19-20. Stema și drapelul orașului Nisporeni, 2005. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.

În același timp, în orașul Nisporeni, circulă o tradiție populară care arată că denumirea mai veche a satului ar fi fost Nisiporeni și ar fi legată de faptul că solurile din zonă sunt nisipoase¹⁵.

Proiectul de stemă propus are drept mobilă principală o moară de vânt. Aceasta simbolizează faptul că zona orașului Nisporeni este una din cele mai bătute de vânt din Basarabia, energia eoliană aici putând fi cu succes folosită la producerea energiei electrice (Ambros 1999, 34). În trecut pe dealurile din împrejurimile localității au fost atestate vreo 20 de mori de vânt¹⁶. Această particula-

¹⁵ Arhiva CNH. Dosarul orașului Nisporeni, Chestionarul heraldic pentru elaborarea stemei orașului Nisporeni.

¹⁶ Arhiva CNH. Dosarul orașului Nisporeni, Chestionarul heraldic pentru elaborarea stemei orașului Nisporeni.

ritate a locului este una individualizatoare pentru oraș. Moara este plasată într-un cadru natural – albastru –, căci albastrul este culoarea heraldică a cerului, aerului, vântului.

Talpa scutului este cel de-al doilea element individualizator pentru localitate, bazat pe etimologia populară a numelui orașului. Partiționarea tălpilor în tablă de șah, de aur și negru, a fost folosită în calitate de arme grăitoare. Pătratele de aur și negre amintesc în această stemă cristalele de nisip. Aurul (galbenul) invocă culoarea naturală a nisipului, iar negrul invocă denumirea heraldică a culorii negre în limba franceză – *sable*, adică *nisip*.

Coroana murală de aur cu trei turnuri, care timbrează scutul heraldic, marchează statutul de oraș-reședință de raion.

Drapelul orașului a fost elaborat în baza stemei.

Stema și drapelul orașului Nisporeni, elaborate de autor și pictorul Iurie Caminschi, au fost aprobate în ședința CNH din 4 noiembrie 2005 (proces-verbal nr. 117-III), iar decizia de aprobare la Consiliul orașenesc Nisporeni nu a parvenit încă la CNH.

În concluzie, vom remarca că simbolurile urbane trecute în revistă se înscriu atât în tradiția istorică autohtonă, cât și în noua tradiție heraldică a Republicii Moldova și sunt pe larg utilizate de posesori.

Bibliografie

- Ambros 1999:** T. Ambros, Surse regenerabile de energie (Chișinău 1999).
- Andrieș-Tabac 1998:** S. Andrieș-Tabac, Heraldica teritorială a Basarabiei și Transnistriei (Chișinău: Museum 1998).
- Bazatin, Ladaniuc 2002:** I. Bazatin, V. Ladaniuc, Cimișlia. In: Localitățile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat, vol. 4 (Chișinău 2002), 33-41.
- Burlacu 1994:** Gh. Burlacu, Bourul Moldovei – semn de hotar. In: Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”, tom XXXI (Iași 1994), 517-543.
- Constantinescu 1963:** N.A. Constantinescu, Dicționar onomastic românesc (București 1963).
- Dron 1995:** I. Dron, Adnotări privitoare la starea etimologizării numelor localităților Republicii Moldova. In: Știința, nr. 1 (Chișinău 1995), 7.
- Dron 2003:** I. Dron, Denumirile dangalelor diviziunilor tribale nohaice reflectate în toponimie în sudul Basarabiei. In: Simpozion de numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la proclamarea independenței României, Chișinău, 24-26 septembrie 2002. Comunicări, studii și note (București 2003), 235-240.
- Eremia 1970:** A. Eremia, Nume de localități. Studiu de toponimie moldovenească (Chișinău 1970).
- Eremia 1986:** A.I. Eremia, Tainele numelor geografice. De ce? De unde? De când? (Chișinău 1986).
- Hâncu et al. 1999:** I. Hâncu, Vl. Nicu, R. Trofimov, Anenii Noi. In: Localitățile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat, vol. 1 (Chișinău 1999), 109-114.
- Kern 1995:** A. Kern, Heimatbuch der Bessarabiendeutschen (Hannover 1995).
- MO 1934:** Monitorul Oficial, 1934, nr. 57, 9 martie.
- MO 1936:** Monitorul Oficial, 1936, nr. 268, 17 noiembrie.
- Năstase 1933:** Gh.I. Năstase, „Hotarul lui Halil Pașa” și „cele 2 Ceasuri”. Schițarea unei probleme de geografie istorică și politică moldovenească. In: Viața Basarabiei, nr. 4-5 (Chișinău 1933), 243-257; nr. 6 (Chișinău 1933), 309-322.
- Nomenclatorul 1996:** Nomenclatorul localităților din Republica Moldova (Chișinău 1996).
- Petrache 2000:** T. Petrache, Dicționar enciclopedic al numelor de botez, cu un tabel alfabetic al sfinților ortodocși, ed. II (București: Anastasia 2000).
- Poștarencu 1997:** D. Poștarencu, Sălcuța. Istoria satului; Județul Tighina. Documente (Chișinău 1997).
- RSSM 1988:** RSS Moldovenească. Orânduire administrativ-teritorială la data de 1 aprilie 1988 (Chișinău 1988).
- Simbolurile naționale 2010:** Simbolurile naționale ale Republicii Moldova, Academia de Științe a Moldovei, Instituția Publică „Enciclopedia Moldovei”, coordonator și redactor științific Silviu Andrieș-Tabac (Chișinău 2010).
- Записки 1867, II:** Записки Бессарабского Областного Статистического Комитета, т. II (Кишинев 1867).
- Иллюстрированный 1913:** Иллюстрированный адрес-календарь Бессарабской губернии на 1914 год (Кишинев, 1913).
- Калмыков и др. 1988:** И.Х. Калмыков, Р.Х. Керейтов, А. И.-М. Сикалиев, Ногайцы. Историко-этнографический очерк (Черкесск 1988).

Справочник 1989: Справочник личных имен народов РСФСР, 4-е изд. (Москва: Русский язык, 1989), 501.

ЭСБЕ: Энциклопедический словарь Ф.А. Брокгауза и И.А. Ефрона (<http://www.cultinfo.ru/fulltext/1/001/007/113/113861.htm>, accesat 26 martie 2009).

Les armoiries et les drapeaux des villes Anenii Noi, Cimișlia, Fălești, Leova, Nisporeni

Résumé

Le processus d'élaboration, d'introduction et de vulgarisation des symboles territoriaux locaux de la République de Moldova, sous les auspices de la Commission Nationale d'Héraldique, est en plein développement. Après une longue pause, durant depuis 2004, l'auteur reprend le cycle de présentations de nouveaux insignes introduits dans l'usage, accompagnés de la documentation qui a servi de base à leur approbation. Cette communication présente les armoiries et les drapeaux des villes-résidences des districts moldaves (raion) Anenii Noi (approuvés dans 2005), Cimișlia (2010), Fălești (2010), Leova (2008), Nisporeni (2005). Les symboles urbains appartenant à ces villes respectent la tradition historique et la nouvelle tradition héraldique de la République de Moldova.

Liste des illustrations:

Fig. 1-2. Les armoiries et le drapeau de la ville d'Anenii Noi, 2005. Auteur Silviu Andrieș-Tabac, peintre Ștefan Donciu.

Fig. 3-4. Les armoiries et le drapeau de la ville de Cimișlia, 2009-2010. Auteur Silviu Andrieș-Tabac, peintre Victor Hristov.

Fig. 5-6. Les projets des armoiries et du drapeau de la ville de Cimișlia, conçu par le professeur de géographie Ere-meï Lavric, le gagnant du concours annoncé par le Conseil municipal, 2008.

Fig. 7. Le projet des armoiries de la ville de Cimișlia, conçu par le peintre Victor Hristov, participant au concours annoncé par le Conseil municipal, 2008.

Fig. 8. Le projet initial du drapeau de la ville de Cimișlia, conçu par l'auteur (décembre 2008) et accepté par la Commission Nationale d'Héraldique (18 juin 2009), peintre Victor Hristov.

Fig. 9. Le projet du drapeau de la ville de Cimișlia, approuvé par le Conseil municipal le 4 février 2010.

Fig. 10. Les premières armoiries de la ville de Fălești, district de Bălți, 1936. Auteur la Commission Consultative d'Héraldique du Royaume de Roumanie, peintre Dionisie Pecurariu.

Fig. 11-14. Les projets de drapeau de la ville de Fălești, recommandés par la Commission Nationale d'Héraldique le 26 mai 2010.

Fig. 15-16. Les armoiries et le drapeau de la ville de Fălești, 2010. Auteurs la Commission Consultative d'Héraldique du Royaume de Roumanie (les armoiries), Silviu Andrieș-Tabac (le drapeau), peintre Iurie Caminschi.

Fig. 17-18. Les armoiries et le drapeau de la ville de Léova, 2008. Auteurs la Commission Consultative d'Héraldique du Royaume de Roumanie et Silviu Andrieș-Tabac (les armoiries), Silviu Andrieș-Tabac (le drapeau), peintre Sergius Ciocanu.

Fig. 19-20. Les armoiries et le drapeau de la ville de Nisporeni, 2005. Auteur Silviu Andrieș-Tabac, peintre Iurie Caminschi.

Гербы и флаги городов Анений Ной, Чимишлия, Фэлешть, Леова, Ниспорень

Резюме

Под руководством Национальной комиссии по геральдике, в Республике Молдова продолжается процесс разработки, внедрения и использования местных территориальных символов. После долгого перерыва, длящегося с 2004 г., автор возобновляет цикл популяризации вновь учреждаемых знаков и документации, послужившей основанием для их утверждения. В данном сообщении представлены гербы и флаги городов-райцентров Анений Ной (утверждены в 2005 г.), Чимишлия (2010), Фэлешть (2010), Леова (2008), Ниспорень (2005). Городские символы этих населенных пунктов вписываются как в историческую, так и в новую геральдическую традицию Республики Молдова.

Список иллюстраций:

Рис. 1-2. Герб и флаг города Анений Ной, 2005 г. Автор Сильвиу Андриеш-Табак, художник Штефан Дончу.

Рис. 3-4. Герб и флаг города Чимишлия, 2009-2010 г. Автор Сильвиу Андриеш-Табак, художник Виктор Христов.

- Рис. 5-6. Проекты герба и флага города Чимишлия, разработанные учителем географии Еремеем Лавриком, победителем конкурса объявленного городским советом, 2008 г.
- Рис. 7. Проект герба города Чимишлия, разработанный художником Виктором Христовым, участником конкурса объявленного городским советом, 2008 г.
- Рис. 8. Первоначальный проект флага города Чимишлия, разработанный автором (декабрь 2008 г.) и одобренный Национальной комиссией по геральдике (18 июня 2009 г.), художник Виктор Христов.
- Рис. 9. Проект флага города Чимишлия, утвержденный городским советом 4 февраля 2010 г.
- Рис. 10. Первый герб города Фэлешть, уезда Бэлць, 1936 г. Автор Геральдическая консультативная комиссия Королевства Румынии, художник Дионисий Пекурарю.
- Рис. 11-14. Проекты флага города Фэлешть, рекомендованные Национальной комиссией по геральдике на заседании 26 мая 2010 г.
- Рис. 15-16. Герб и флаг города Фэлешть, 2010 г. Авторы Геральдическая консультативная комиссия Королевства Румынии (герб), Сильвиу Андриеш-Табак (флаг), художник Юрий Каминский.
- Рис. 17-18. Герб и флаг города Леова, 2008 г. Авторы Геральдическая консультативная комиссия Королевства Румынии и Сильвиу Андриеш-Табак (герб), Сильвиу Андриеш-Табак (флаг), художник Серджиус Чокану.
- Рис. 19-20. Герб и флаг города Ниспорень, 2005 г. Автор Сильвиу Андриеш-Табак художник Юрий Каминский.

25.01.2012

Dr. Silviu Andrieș-Tabac, Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: silviu_tabac@yahoo.fr.

